

Wat gebeurde er toch in 1778?

De laatste periode dat er in Medemblik West-Friese munten werden geslagen, liep van 1771 tot 1781. In 1781 werd het muntbedrijf verplaatst naar Hoorn. West-Friese munten zijn nog geslagen tot in het begin van de Franse bezetting (1796), waarna ze nog een tiental jaren als een tweede Hollandse munt hebben gediend naast de munt die in Dordrecht werd geslagen.

Waarom een speciale munt?

Al jaren was het mij bekend dat er zilveren afslagen uit 1778 bestonden, van een normaliter bronzen duit. Betreffende munten zijn geslagen met een aangepast stempel uit 1769. Ik heb mij altijd afgevraagd waarom deze speciale zilveren duiten zijn geslagen.

Afb. 1: Zilveren duit 1778.

Afslagen van bronzen munten in zilver of van zilveren munten in goud zijn nooit verantwoord in de administratie van de munthuizen, dus is het ook lastig om de reden te vinden van de productie.

Deze "pseudo" munten kwamen ook niet voor in het normale betalingsverkeer, maar werden geslagen als bijvoorbeeld nieuwjaarsgeschenk, of bij een bijzondere gebeurtenis, of ten geschenke gegeven aan een belangrijk persoon bij bezoek aan het muntbedrijf of de stad.

Het was ook een leuke bijverdienste voor de muntmeester omdat er geen verantwoording en afdracht voor was aan de overheid.

Munt op Amerikaanse veiling

Ongeveer twee jaar geleden stuitte ik op een wel zeer bijzondere gouden munt aangeboden op een Amerikaanse veiling.

Door mijn werk destijds kwam ik nogal eens bij onze kantoren in Chicago en Dobbs Ferry (New York) en als ik maar even in de gelegenheid was nam ik een kijkje bij munthandelaren aldaar. Zo heb ik nogal eens een schaarse Nederlandse munt kunnen verwerven tegen een acceptabele prijs (de belangrijke numismatische firma "Stack's" in New York houdt mij nog altijd op de hoogte van het veiling gebeuren aldaar).

Op genoemde veiling zag ik plotseling een West-Friese gouden schelling met het jaartal 1778 (in Medemblik geslagen dus) aangeboden. Ik heb er toen een bod op uitgebracht en gelukkig bleken Nederlandse munthandelaren niet op de hoogte te zijn van de desbetreffende veiling, dus heb ik het zeldzame stuk kunnen verwerven. Met de veilingkosten, verzendkosten en invoerrechten er bij opgeteld was het toch een pittig bedrag, dat ik normaliter niet besteed aan mijn muntverzameling. In de muntcatalogi, musea en andere publicaties komt onderstaand afgebeelde munt niet voor, dus is het tot op heden een zeldzaam en uniek exemplaar.

Een schelling is normaliter een zilveren munt van zes stuivers met in de 18^e eeuw, op de voorzijde, een afbeelding van een oorlogsschip. Een gouden exemplaar werd alleen geslagen voor representatieve doeleinden.

Aanleiding bijzondere munt

Mijn grote vraag is natuurlijk voor welke gelegenheid zijn deze exemplaren vervaardigd?

Voor onderzoek heb ik de Medemblicker historiekenners Peter Swart en Ad Dudink gevraagd naar mogelijkheden en gebeurtenissen in het jaar 1778. Beiden kwamen met dezelfde feiten. In verband met een dreigende oorlog met Engeland werden begin 1778 voorbereidingen getroffen voor de bouw van drie fregatten, die werden verdeeld tussen Hoorn, Enkhuizen en Medemblik. Deze fregatten werden in eigen beheer gebouwd op de scheepswerven van de West-Friese Admiraliteit. Hoorn en Enkhuizen bouwden beiden een fregat met 20 stukken en Medemblik een fregat met 36 stukken.

Afb.2: Gouden scheepjesschelling 1778.

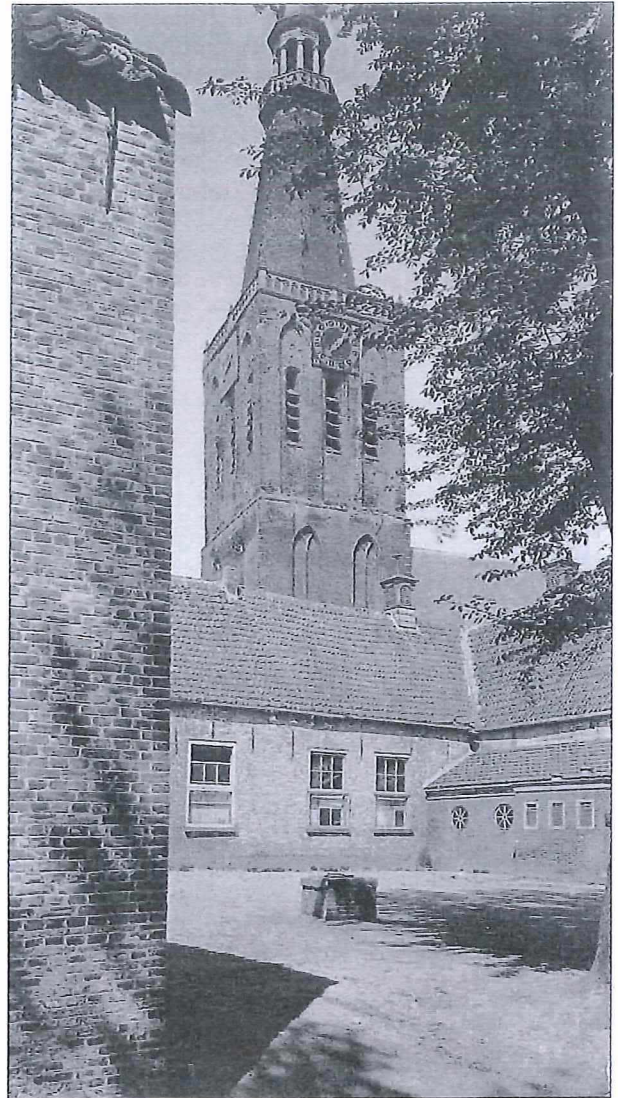
De namen van de schepen zijn niet bepaald origineel namelijk: de *Medemblik*, de *Enkhuyzen* en de *Hoorn*. Met het fregat *Medemblik* werd gestart in 1778; de spannende tewaterlating vond plaats in 1779 met een grote schare toeschouwers.

Het zou kunnen zijn dat zowel de productie van de zilveren duiten als de gouden scheepjesschelling te maken hebben met deze belangrijke gebeurtenissen. Of het werkelijk zo is zal nog het nodige onderzoek vergen, want tot op heden is er nog geen sluitend bewijs.

Afb.3: Ca. 1916, de Bonifaciuskerk en de Munt, gezien vanaf de Torenstraat.

Overigens betekende de scheepsbouw een enorme impuls voor de economische omstandigheden in Medemblik, vooral omdat er na het eerste fregat tussen 1779 en 1784 nog twee oorlogsschepen zijn gebouwd: namelijk de *West-Friesland* en de *Pluto*, beiden met 60-70 stukken en een lengte van 167 voet. Het fregat *Medemblik* diende, onder meer, in de Oostzee, de Middellandse zee en in Oost-Indië. Het is voor sloop verkocht in 1798.

Afb.4: Binnenplaats van het Muntgebouw met waterput.

Ad Gieling
Medemblik, april 2015.

Herkomst afbeeldingen:
Ad Gieling: 1 en 2
Arnold de Greeuw: 3 en 4

Met dank aan:
Peter Swart en Ad Dudink.